

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

WIELSBEKE– BREESTRAAT

A. DEVROE & D. KEIJERS
SEPTEMBER 2021

COLOFON

Project

Archeologienota – Wielsbeke, Breestraat (fase 2)

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv
Langeneikenstraat 3
3582 Koersel
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2021 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Administratieve gegevens	2
2.2. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	2
2.2.1. Afbakening onderzoeksgebied	3
2.2.2. Proefsleuvenonderzoek.....	4
2.2.3. Voorwaarden onderzoeken.....	6
2.3. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	6
3. Figurenlijst	6

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Het projectgebied is gelegen in Wielsbeke en bevindt zich ten noordwesten van de dorpskern. In het westen grenst het projectgebied aan de Breesstraat. Ten noorden van het projectgebied ligt een bedrijvenzone, ten oosten een energiecentrale en in het zuiden ligt agrarisch gebied. Het projectgebied zelf ligt grotendeels braak. Het oostelijke deel is verhard en doorheen het gebied is een verharde weg aanwezig.

Ter hoogte van het projectgebied is een nieuw kantoorgebouw met parkeergelegenheid gepland. De werkzaamheden die hiermee gepaard gaan, kunnen leiden tot de verstoring van eventuele archeologische resten. Op basis van een bureauonderzoek is getracht op basis van bestaande informatie (landschappelijk, historisch, archeologisch) na te gaan in hoeverre er archeologische resten aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het projectgebied. Er is een beschrijving gemaakt van de geplande werken, van de uitvoeringswijze ervan en van de impact op het bodemarchief waarvoor een vergunning wordt aangevraagd.

Het projectgebied ligt in een gebied met een sterk uitgesproken microreliëf van ruggen en parallelle valleien. Het projectgebied zelf ligt op de zuidrand van een hoger gelegen rug. De aanwezigheid van vindplaatsen is sterk gerelateerd aan het natuurlijke landschap.

Vindplaatsen van jagers-verzamelaars bevinden zich vaak op de overgang van zeer nat naar droog. Hoewel nu geen zeer natte gebieden in de omgeving aanwezig zijn, blijkt ten oosten van het projectgebied een oude opgevolde en mogelijk tijdelijk natte laagte aanwezig geweest. Het oostelijke deel van het projectgebied heeft dan ook een potentie op het voorkomen van steentijdsites.

Met de introductie van de landbouw werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mens. Het rivierengebied tussen de vallei van de Mandel en de Leie vormt een waardevolle omgeving voor het gemengd landbouwbedrijf. De vele dalen vormde veelal uitstekende graslanden, de mineraalrijke zandleemgronden geschikte akkergronden. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat in het gebied tussen Leie en Mandel vele bewoningsporen uit de metaaltijden en Romeinse tijd zijn aangetroffen. Hoewel het projectgebied in de nieuwe tijd mogelijk bebost was, kan niet uitgesloten worden dat het op het einde van de 18e eeuw al omgezet was in landbouwgrond en dat er een gebouw aanwezig was.

Het projectgebied heeft potentie op de aanwezigheid van sporen en vondsten vanaf de prehistorie tot in de 18^e eeuw. Vanaf het begin van de 19e eeuw was het zeker onbebouwd. Mogelijk kunnen uit deze periode perceelsgrenzen en –grachten aanwezig zijn.

Er wordt verwacht dat naar analogie van het oostelijke aangrenzende gebied lichte egaliseringswerkzaamheden in het projectgebied hebben plaats gevonden. Ze zullen grotere en kleinschalige verstoringen teweeg hebben gebracht waarbij het hoger gelegen projectgebied lichtjes geërodeerd is. Tot slot zal ook de aanwezige verharding voor de nodige oppervlakkige verstoringen hebben gezorgd waardoor de informatiewaarde van eventuele steentijdsites in het projectgebied gering is. De informatiewaarde van landbouwende, meer sedentaire culturen is minder afhankelijk is van erosie. Hier kan alsnog inzicht worden verkregen in het voorkomen van structuren.

Gezien de geplande werken, het archeologisch potentieel en de mogelijke kenniswinst in een omgeving waar nog maar weinig gekend is bijkomend onderzoek in een deel van het projectgebied noodzakelijk. Dit zal via een uitgesteld traject gebeuren omwille van de nog in gebruik zijnde parking in het oosten.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

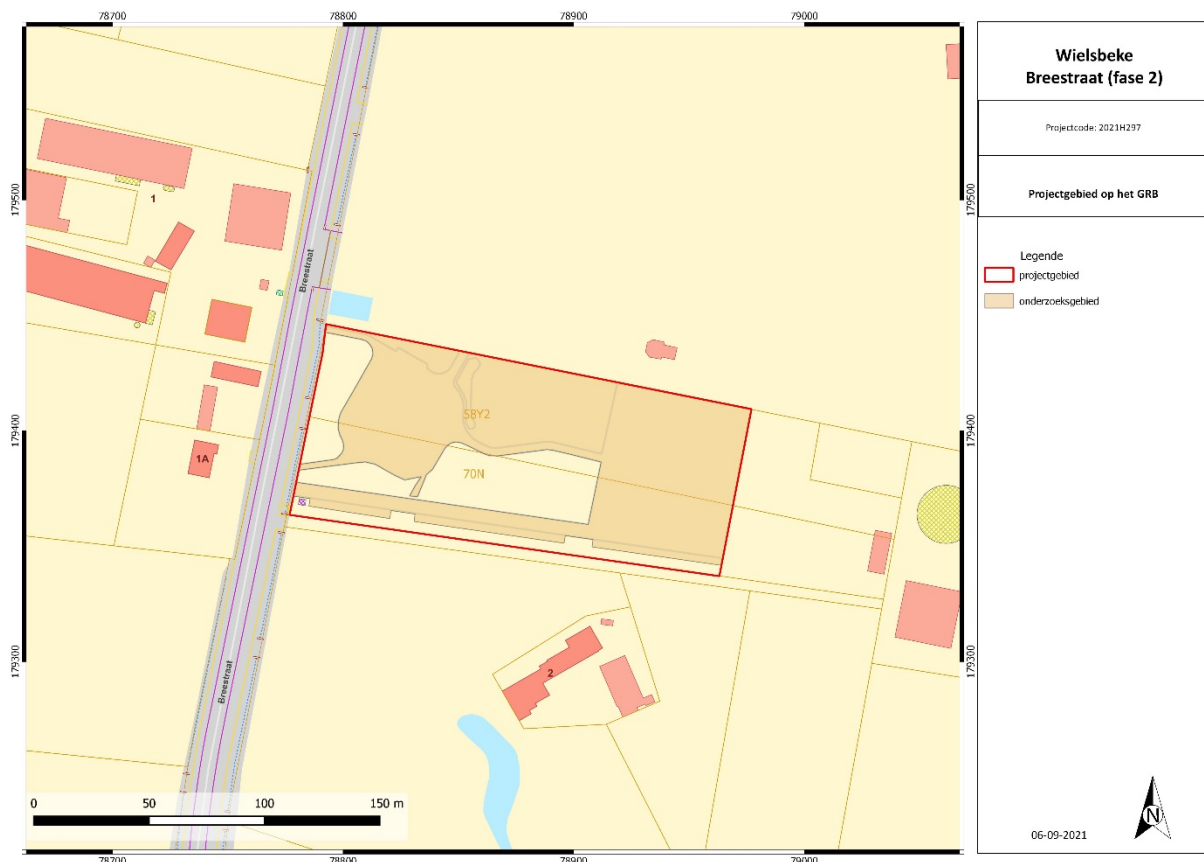
Locatie: Wielsbeke, Breestraat

Bounding box: punt 1 (NW) – X 78776,818 Y 179446,311
Punt 2 (ZO) – X 78976,341 Y 179337,149

Kadaster: Wielsbeke, afd. 1, Wielsbeke, sectie A, percelen 58y2 (partim) en 70n (partim)

Oppervlakte projectgebied: ca. 14.800 m²

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 10.440 m²

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © AGIV Geopunt Vlaanderen s.d.

2.2. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek kan nuttig zijn op zeer grote terreinen waar grote structuren zoals brede grachten, wallen en stenen constructies verwacht worden. Vermoedelijk zijn dergelijke sites niet

aanwezig in het projectgebied. Bovendien kan bij dit type vooronderzoek de afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden en dient alsnog een andere techniek voor het opsporen van vindplaatsen gebruikt te worden. Op basis van de kosten-batenanalyse wordt dit onderzoek niet voorgesteld.

Veldkartering

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd worden. Door de aanwezigheid van grondhopen en verharding is dit hier niet mogelijk. Ook geeft veldkartering alleen een beeld van de bovenste laag. Periodes met weinig vondstmateriaal kunnen op deze manier bovendien moeilijk gedetecteerd worden. Deze methode wordt dan ook niet geadviseerd.

Landschappelijk en verkennend bodemonderzoek

Een landschappelijk bodemonderzoek geeft meer inzicht over de opbouw van het landschap en de gaafheid van het bodemprofiel en bijgevolg archeologische vindplaatsen. Het wordt vaak ingezet bij een hoge verwachting van steentijdsites. Indien er uit het landschappelijk booronderzoek potentieel blijkt te zijn voor de bewaring van steentijdvindplaatsen, dient verder archeologisch onderzoek (verkennend/waarderend booronderzoek, proefputten) dergelijk sites op te sporen.

Op basis van het onderzoek direct ten oosten van het projectgebied lijken relatief gaven steentijdsites niet in het projectgebied aanwezig. Een duidelijk beeld van de bodemopbouw kan beter verkregen worden uit de profielen in een proefsleuvenonderzoek dan in boorkernen. Derhalve wordt een landschappelijk booronderzoek niet geadviseerd.

Proefsleuvenonderzoek

Een proefsleuvenonderzoek lijkt de meest geschikte keuze om een archeologische evaluatie van het terrein te maken. Op deze manier kan meteen een goed beeld verkregen worden van het archeologisch potentieel en eventuele verstoringen. Deze methode wordt verder uitgebreid besproken.

2.2.1. AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

In het westelijke deel van het projectgebied wordt een nieuw kantoorgebouw (grondoppervlakte ca. 1090 m²) gepland met aansluitende verharding en verbindingspaden. In het oostelijke deel wordt een parkeergelegenheid (ca. 4190 m²) voorzien met tevens voorzieningen voor elektrisch opladen. De toegang tot de parking wordt voorzien door een nieuw aan te leggen weg langs de zuidelijke grens van het projectgebied. Het totale hierboven beschreven gebied krijgt een toekomstig maaiveldniveau van ca. 16 m +TAW en heeft binnen het projectgebied een oppervlakte van ca. 7500 m². Het is in dit gebied waar de humeuze bovengrond (ca. 30 tot 35 cm) verwijderd worden.

Het centrale deel van het projectgebied en het uiterste westelijke deel wordt ingericht als groenzone. Met uitzondering van een wadi (ca. 125 m²) wordt dit gebied voornamelijk opgehoogd (hoger als ca. 16 m +TAW). In het noordelijke deel zal echter nog eerst een werfweg opgebouwd uit steenslag verwijderd worden.

Als onderzoeksgebied wordt dit gebied gekozen waar de toekomstige werkzaamheden mogelijk het archeologische niveau kunnen verstoren. Het gaat bijgevolg om het gebied waarbij het toekomstig maaiveldniveau schommelt rond de 16 m + TAW, de noordelijke zone waar de werfweg verwijderd wordt en de aangrenzende uit te graven wadi. Het onderzoeksgebied heeft hierdoor een oppervlakte van ca. 10.440 m².

2.2.2. PROEFSLEUVENONDERZOEK

Doel

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein.

Onderzoeksvragen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

Plaatsing en oppervlakte sleuven

Er wordt vooralsnog van uitgegaan dat het volledige onderzoeksgebied onderzocht kan worden. Afhankelijk van de praktische omstandigheden (hoge storthopen) kan dit onderzoeksgebied aangepast worden.

In totaal wordt uitgegaan van 7 sleuven die onder begeleiding van een erkend archeoloog aangelegd dienen te worden. De sleuven worden quasi west-oost georiënteerd aangelegd, evenwijdig aan de noordelijke en zuidelijke begrenzing. Alleen in het centrale deel is een sleuf schuin aangelegd wegens het hier aanwezige gronddepot. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een totale lengte van 601 m.

De totale geplande oppervlakte aan sleuven bedraagt bijgevolg 1202 m² (ca. 11,5 % onderzoeksgebied). Er kan nog 1% (ca. 104 m²) aangevuld worden met dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen.

Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek zou blijken dat het terrein sterk verstoord is, wordt overgeschakeld op proefputten of kortere proefsleuven om deze verstoring te kunnen afbakenen.

Figuur 2: Voorstel proefsleuvenplan.

Methode

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed onder leiding van de veldwerkleider. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is.

Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving. Bij vervolgonderzoek door middel van opgraving bestaat de mogelijkheid dat ook onder het huidige gronddepot een structuur in zijn volledigheid opgegraven moet worden.

2.2.3. VOORWAARDEN ONDERZOEKEN

Vooraleer het proefsleuvenonderzoek kan plaatsvinden dient het onderzoeksgebied bouwrijp te zijn. Dit wil zeggen dat elementen die het proefsleuvenonderzoek belemmeren zoals woekerende begroeiing, kleine constructies, storthopen, zandbergen etc... verwijderd dienen te worden. De verharding in steenslag mag verwijderd worden voor de start van het proefsleuvenonderzoek.

De aanwezige storthopen in het zuiden en westen dienen niet verwijderd te worden. Indien uit het proefsleuvenonderzoek zou blijken dat een site aanwezig is, dan dienen de zones ter hoogte van de grondhopen en die bij de toekomstige werken wel nog verwijderd zullen worden mee opgenomen te worden bij de opgraving (bv. ter hoogte van het nieuwe kantoorgebouw).

2.3. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © AGIV Geopunt Vlaanderen s.d. 2

Figuur 2: Voorstel proefsleuvenplan. 5